

Fornebu hovedgård

Den røde tråd for månedens kulturminne i 2008 er gamle gårder i Bærum med ny funksjon. Valget av Fornebu hovedgård som kulturminne er dessuten knyttet til åpningen av den sentrale parken på Fornebu i september. Alle tunbygningene på Fornebu gård er revet bortsett fra våningshuset. Dette ble fredet i 2002.

Navnet Fornebu kommer trolig av mansnavnet Forni, eventuelt adjektivet forni som betyr gammel. Bu-delen av navnet kan komme av saltkoker-boder som var vanlig innerst i Oslofjorden gammel tid. Fornebu tilhørte Hovedøen kloster i middelalderen og ble krongods ved reformasjonen. Gården var tillagt lagstolen i Oslo til 1797, da lagtingene ble oppløst og gården solgt av kongen. Fornebu hovedgård har hatt mange framtrede eiere, bl.a. kammerherre og baron Christian Wedel Jarlsberg fra 1824, som var Bærums ordfører 1846-47. Charles Dick kjøpte eiendommen i 1884 og utparsellerte villatomter langs Lysakerfjorden. En servitut på alle eiendommene var at de skulle være på minst fire mål og ikke ha mer enn ett hus pr. tomt. Lagåsen, mellom hovedgården og Lysaker, ble utparsellert til store boligeiendommer omkring århundreskiftet 1900. Her etablerte Lysakerkretsen seg, med Fridtjof Nansen i spissen. I 1914 ble Fornebu kjøpt av tre bæringer i shippingbransjen, som solgte hovedbygningen og fortsatte utparselleringen. I 1934 kjøpte Oslo kommune 915 dekar på Fornebu for å anlegge flyplass, og i 1960 eksproprieterte Staten Fornebu gård til fordel for flyplassutbygging. Fornebu var Oslos hovedflyplass mellom 1939 og 1998. Fra 1960 til 2002 var Staten ved Luftfartsverket eier av bygningen, som ble leid ut til institusjoner og andre.

Dagens eier, Umoe Eiendom Hovedgård AS, kjøpte hovedbygningen i 2004 og har sitt hovedkontor her. De har rehabilitert den i samarbeid med Riksantikvaren og innredet den til kontorer. En allé fører fra porten i nord til hovedinngangen. Hovedbygningen er en monumental bygning med høyt, valmet tak med vipp og fasader i lys gul pusset tegl og med imiterte, pussete lysegrå hjørnekvadere. Den har en symmetrisk, enkel og stram form med både klassisistiske og nasjonalromantiske trekk. Foran fasaden mot sjøen er det en stor, bueformet terrasse som hviler på en underetasje i husets fulle lengde. Terrassen og underetasjen er totalrenovert og underetasjen er innredet til kontorer.

Det hersker flere teorier om bygningens alder. Noen mener at den har en kjerne fra 1700-tallet, men den eldste kjente oppmålingen er fra 1911. Bygningens form slik den fremstår i dag er et resultat av ombygginger mellom 1917 og 1922, da grosserer P.H. Mathiesen eide gården (1917-1947). Da ble huset utvidet til nesten det dobbelte i bredden, og taket løftet. Arnstein Arneberg er arkitekt, men det er hans assistent mellom 1917 og 1920, Finn Bryn, som har signert tegningene.

Fornebu har vært en stor gård. Bygningsmassen besto av store låver, fjøs, stall, ved- og vognskjul. Et kart fra 1896 viser en meget stor U-formet driftsbygning og ni mindre bygninger sydvest for hovedbygningen. Gården hadde mange husmannsplasser og skog, én periode også egen dampsag.

Kilder:

Bergstøl, Inger Johanne, Umoe

Borgen, Per Otto: Asker og Bærum leksikon (2006)

Martinsen, Liv og Harald Winge: Asker og Bærum til 1840 (1983)

Mohus, Arne: Stedsnavn i Bærum, Bærum kommune, oppmålingen (1987)

Vold, Thurid: Fredningsdokumentasjon for Fornebu hovedgård, Riksantikvaren (2002)

Liv Frøysaa Moe